

til Spørgsmaalet om, hvorvidt Præstefølningssloven kunde være udkommen eller ikke. Dette Spørgsmaal berørte jeg slet ikke, hvad jeg derimod gjorde gjældende, og det, som jeg paaberbaatte mig den ærede Rigsdagsmands Vidnesbyrd for, er, at der gennem den Skikkelse, hvori Forslaget den Gang var kommen frem, var gjort et meget betydeligt Skridt fremad, siden det ærede Medlem havde sagt, at det var et Forslag, som Folket maatte skønne meget paa. Om Forslaget dengang kunde være bleven til Lov eller ikke, er et ganske andet Spørgsmaal; men dette skal jeg ikke komme ind paa her, og det er ogsaa tilstrækkelig debatteret mellem os. Men naar man vil paastaa, at Regjeringen ikke er gaaet ind paa Forandringer i disse forskjellige Lovforslag i Retning af, hvad Folkethinget har ønsket, saa er dette en Paastand, som jeg maa stille mig overfor paa den Maade, at jeg fuldstændig henholder mig til den ærede Rigsdagsmands egne Utringer, at der netop fra min Side paa tidligere Stadier er gjort store Skridt for at komme Folkethinget imøde. Med Hensyn til Utringen om, at der tidligere var Spørgsmaal om, at gøre mindre Skridt, og at dette var bleven anbefalet af den ærede Rigsdagsmand, tilstaar jeg, at jeg ikke har opfattet dette saaledes, som om det var begrundet i, at der ikke den Gang eksisterede et saadant Flertal som nu. Efter hans Utringer dengang maatte jeg tro, at hin Sætning begrundedes i de konstitutionelle Forhold overhovedet og særligt deri, at Repræsentationen er delt i to Afdelinger, saa at man tog det Mindre som det, man efter de givne Forhold maatte nøjes med, og jeg maatte ligeledes tro, at den Sætning, som nu saa ofte er kommen frem, at man ikke skal gøre noget Skridt fremad, naar man ikke vil gøre det heltud, ikke var anerkendt dengang. Jeg hentydede til, at der i saa Henseende var foregaaet en væsentlig Forandring, deri troede jeg, at have Ret. — Med Hensyn til de Utringer, der fremkom fra den ærede Rigsdagsmand, navnlig vedkommende Udtalelser fra tidligere Talere, maa jeg bemærke, at de, der kjende Forholdene, der vare tilstede, dengang Oktober-Forsætningen kom ud, maa vide, hvad den traadte i Stedet for. Det var ikke nogen Indskrænkning af Grundloven, der fandt Sted dengang, men det vil erindres, at der den Gang for de Forhold, der bleve Gjenstand for Forsætningen af 2den Oktober 1855, allerede gjaldt en Forsætning, og der bestod en Forsamling, som i det Væsentlige kunde betragtes som en raadgivende Forsamling. Denne Forsamling kjender baade det ærede Medlem og jeg; thi vi vare jo dengang i visse Maader temmelig enige i Erkendelsen af, hvad der laa forud for Forsætningen af 2den Oktober 1855. Jeg maa dog ogsaa bemærke, at det ærede Medlem gjør mig for megen Ære, naar han mener, at det er mig, hvem fortrinnsvis Forsætningen af 2den Oktober 1855 skyl-

des. Med Hensyn til 18de November-Forsætningen vil jeg ogsaa sige, at jeg ikke er den, der saaledes kan fremhæves, som den, der alene har fremkaldt denne Forsætning, og ogsaa med Hensyn til den vil jeg bemærke, at de, der have fulgt dens Tilblivelse, ville vide, at den Forsamling, der indførtes ved den, var en Udvalgt af Rigsraadet netop i Retning af, hvad der var naaet i Kongeriget. Naar den ærede Rigsdagsmand yttrede, at jeg skulde have sagt, at det var Meningen, at Novemberforsætningen skulde overføres paa Kongeriget, da er dette ikke rigtigt. Jeg har aldrig ytret dette. Aldrig! Hvorvidt der kunde have været Spørgsmaal om en Sammensmelning af Forsættningerne, er et Spørgsmaal, hvorom jeg skal sige, at jeg antager, at det var et Dulle, der næredes dengang, og at Novemberforsætningen var et Skridt henimod en saadan Sammensmelning, tror jeg virkelig maa regnes Regjeringen til For tjeneste. Hvad den sidste Forsætning angaar, den af 1866, da har jeg jo ikke som Minister haft med den at gøre. Naar den ærede Rigsdagsmand stiller Sagen saaledes, som om det skulde have berøet paa mig og mine Venner, som han mente, om 5te Junigrundloven skulde indskrænkes eller ikke, saa anser jeg dette for fuldstændig u vigtigt. Jeg havde dengang ikke, og mine Venner heller ikke, den Indskydelse, som han tror og tillægger os. Den ærede Rigsdagsmand veed nok, naar han vil tænke tilbage, at der var et andet Alternativ tilstede, der ikke var saa ganske fjernt endda, som maaste kunde have udøvet en ganske mærkelig Virkning paa vore Forsættingsforhold, og som var det, der efter min Mening dengang nærmest maatte undgaaes. I Forsætningens Vækkelse og Karakter, saaledes, som den endelig blev vedtagen, antager jeg, at den ærede Rigsdagsmand har mere Del end jeg.

**Sable:** Den ærede Formand mente, at jeg begjærede Ordet. Dengang jeg rejste mig, var det kun for at henlede Formandens Opmærksomhed paa et Tilfælde, som ofte gjentager sig. Vi, som roligt sidde paa vore Pladser, kunne ikke være tjente med, at der er Folk her tæt ved, som ved deres Samtale vække Forstyrrelse, saa at vi ikke kunne høre. Jeg haaber, at denne Benvendelse til Thinget vil berikke, at de, der ville tale høit, ville gaa et andet Sted hen; det er en berettiget Fordring. — Da jeg nu imidlertid har faaet Ordet, vil jeg tillade mig, at bemærke netop i Overensstemmelse med, hvad jeg anførte, da jeg forrige Gang havde Ordet, at der i den Throntale, der gik forud for Rigsraadsforslaget, da Novemberforsætningen blev forelagt, udtrykkeligt stod, at det Forsættingsudkast, der blev forelagt, var bestemt til, at bære hele vor konstitutionelle Udvikling. Da der ved Siden af denne Rigsraadsforsætning bestod en Grundlov for Kongeriget Danmark, kunde disse Ord ikke forstaaes paa